

Utbildningsinspektion i Lillsjöskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1-5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Lillsjöskolan den 15-16 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Lillsjöskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Lillsjöskolan intervjuades elever, lärare och föräldrar samt elevvårdspersonal och skolledning. Inspektörerna besökte också lektioner i samtliga klasser på skolan. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lillsjöskolan	Antal barn/elever
Grundskola	249
Särskola	4

Lillsjöskolan, som omfattar förskoleklass och årskurs 1-5, är belägen i Kungsängen ca tre mil väster om Stockholm. I anslutning till skolan finns också särskola, förskola och fritidshem. Skolan är belägen i ett område med blandad bebyggelse i nära anslutning till skog och mark. Ett antal elever kommer från andra områden och är beroende av skolskjuts. Vid skolan finns 40 elever med annat modersmål än svenska.

Lillsjöskolan är indelad i sex åldersblandade arbetslag, varav särskolan utgör ett. Varje arbetslag innehåller förskoleklass och årskurs 1-5 och förfogar över egna lokaler.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Lillsjöskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet har Lillsjöskolan goda förutsättningar att ge utbildning som leder till att eleverna når de nationella målen. Skolans uppföljning visar på goda resultat i svenska, engelska, och matematik. Undervisningen är allsidig och varierad och rymmer stimulans och utmaningar. Lärarna har i allmänhet god förmåga att följa upp elevernas resultat och ge det stöd de behöver för att nå målen. Skolans lärare har goda kunskaper om det pedagogiska arbetet och lärandet och en god medvetenhet om de nationella målen. Den åldersblandade organisationen är väl genomtänkt och utgör en god grund för det pedagogiska arbetet. Ledningen fungerar väl och driver den pedagogiska utvecklingen. Resurser i form av pedagogiskt utbildad personal och materiella förhållanden är goda och den fysiska miljön väl anpassad för den verksamhet som bedrivs.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra elevernas kunskaper om målen för de olika ämnena.
- Skolan bör förbättra utvärdering och uppföljning av elevernas resultat i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Skolan bör analysera orsakerna bakom den upplevelse av mobbning och annan kränkande behandling som finns hos vissa elever och vidta åtgärder för att motverka alla former av kränkande behandling samt stärka värdegrundsarbetet om analysen visar på brister.
- Skolan måste förbättra sina rutiner så att föräldrar till elever som är inblandade i kränkande behandling kontaktas utan dröjsmål.
- Skolan bör vidta åtgärder för att förbättra den bristande arbetsron på lektionerna.

- Rektorn bör tillse att stödinsatserna analyseras och att elever ges det stöd de behöver för att nå målen i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Elevens val anordnas inte så att det syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen och eleverna erbjuds inte ett allsidigt urval av ämnen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94), avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Verksamheten i skolan skall aktivt vara inriktad på att nå målen i de nationella styrdokumentet. Det förutsätter att såväl elever som personal och ledning har kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. De elever, som inspektörerna mötte, var dock inte klara över vad man skulle kunna. På inspektörernas fråga berättade de mer om vilka arbetsuppgifter man ska göra än om vilka kunskapsmål man ska nå. De föräldrar, som intervjuades, uppgav också att de inte kände sig tillräckligt informerade om målen för de olika ämnena. Inspektörerna bedömer, att skolan bör förbättra elevernas kunskaper om målen för de olika ämnena.

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) anges att antal övergripande kunskapsmål. Det är dels mål att sträva mot som anger inriktningen på skolans arbete samt mål som skolan ansvarar för att eleverna uppnår.

Såvitt inspektörerna kunnat bedöma har barnen i förskoleklassen goda förutsättningar att förbereda sin fortsatta skolgång och utvecklas i den riktning som målen anger. Inspektörerna bedömer också, att eleverna i årskurs 1-5 har goda möjligheter att utvecklas i den riktning som läroplanen anger.

Skolan genomför nationella prov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Resultaten 2005 ligger något över kommunens genomsnitt men är en försämring jämfört med de två föregående åren (se tabell 1). Som orsak till detta anges i kvalitetsredovisningen bland annat fler elever med diagnostiserad eller misstänkt dyslexi och bristande resurser för att ge eleverna det stöd de behöver. Skolan gör också på kommunfullmäktiges uppdrag en uppföljning av hur stor andel av eleverna i årskurs 3 som läser med ”flyt och förståelse”. Resultatet för läsåret 2004/2005 är 74 procent. För de elever, som gick årskurs 3 våren 2004, var resultatet 53 procent att jämföras med 78 procent för kommunen som helhet.

Nationella prov årskurs 5, enhet procent

	Lillsjöskolan			Upplands-Bro kommun		
År	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Svenska	93	94	83	82	82	62
Engelska	89	94	85	86	85	83
Matematik	89	87	83	82	82	63

Skolan använder flera system för att diagnostisera och följa upp utvecklingen i svenska, t.ex. fonolek¹ och LUS.² I matematik används främst läromedlens tester. Skolan har inte något systematiskt sätt att följa upp resultaten i övriga ämnen. Se vidare bedömning under Individanpassning och stöd.

Normer och värden

I Lpo 94 anges, att skolan skall sträva efter att varje elev respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå andra människor. I Lillsjöskolans arbetsplan skrivs: ”Vi arbetar för att alla ska visa hänsyn och respekt för varandra. Vi arbetar för att alla ska uppleva trygghet och ha goda relationer till elever och vuxna på skolan.”

Vid inspektörernas besök beskrev eleverna skolan som en trygg miljö, där man trivs. De menar, att det råder god ordning på skolgården och att det oftast finns rastvakter tillgängliga. Rastvakterna har gula västar på sig, för att barnen lätt skall kunna hitta dem.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004-2005 redovisas resultatet av en enkät bland eleverna. Som svar på påståendet ”Jag blir bra bemött av andra elever på min skola” ange drygt en fjärdedel att detta stämmer dåligt eller mycket dåligt. Åtta procent av eleverna ger i sina svar uttryck för att de känner sig mobbade av andra elever. De intervjuade lärarna menade också att det fanns något mobbningsfall på skolan, som pågått under lång tid, delvis med olika mönster, och som blossat upp på nytt under hösten. Enligt rektorn pågår ett aktivt arbete för att komma tillrätta med detta. Inspektörerna vill poängtera att skolan måste ta varje uppgift om kränkningar på allvar och vidta åtgärder därefter. Känslan av att vara utsatt för kränkande behandling är en subjektiv upplevelse som aldrig får negligeras utan måste utredas.

I kvalitetsredovisningen konstateras, att det är de yngre eleverna i förskoleklass och årskurs 1-2, som känner sig dåligt bemöta. Rektorn anger också vissa åtgärder, som skall genomföras för att undersöka bakomliggande orsaker. Bland annat ska frågorna till de yngre eleverna följas upp ytterligare en gång. Inspektörerna bedömer, att skolan bör analysera orsakerna bakom den upplevelse av mobbning och annan kränkande behandling, som kommer till uttryck i elevenkäten och vidta åtgärder för att motverka alla former av kränkande behandling och stärka värdegrundsarbetet, om analysen visar på brister.

¹ Ett grupptest som under lekfulla former och på kort tid bedömer den fonologiska medvetenheten

² Läsutvecklingsschema ett instrument som förskole-, grundskole- och gymnasielärare kan använda för att ta reda på hur långt eleverna har nått i sin läsutveckling.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärande, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Elevernas inflytande på utbildningen är en grundpelare i det svenska skolväsendet. Verksamheten skall vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar.

Grunden för arbetet med normer och värden på Lillsjöskolan läggs fast i skolans arbetsplan. Där finns de visioner och den värdegrund angivna, som skolans arbetar utifrån. Uppdrag ges till de olika arbetslagen att förverkliga de olika målen. De frågor, som eleverna tycker är viktiga, behandlas främst på klassråden. Skolan har tidigare läsår haft ett elevråd. Innevarande läsår är detta dock vilande, eftersom man inte fått det att fungera bra. Man vill nu bygga upp klassrådsverksamheten för att därefter på nytt starta elevrådet.

I den elevenkät, som genomförts, ger eleverna relativt höga värden när det gäller möjligheten att påverka sin studiesituation. Det stämmer också med det intryck inspektörerna fick vid lektionsbesöken. I samtal med lärarna framkom emellertid att man inte särskilt mycket diskuterat utvecklingen av elevernas eget lärande och att utvecklingen av elevinflytandet är ett område skolan behöver förbättra. Några lärare menade att lärarna sinsemellan uppfattade elevinflytandet olika. Inspektörerna vill poängtera vikten av en samsyn omkring elevernas delaktighet och skolans demokratiuppdrag.

Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla innehåll och verksamhet. De föräldrar, som inspektörerna mött, är nöjda med det sätt som de involveras i skolans verksamhet. Det finns en kontinuerlig dialog mellan hem och skola genom bland annat veckobrev, planeringsböcker, hemsida. Skolan har ett föräldrasamråd, där 1-2 föräldrar från varje klass ingår. Föräldrasamrådet samlas en gång per månad. Alla föräldrar får sedan protokoll från samrådet. Föräldrarna efterlyser dock mer information om de olika utvecklingsprojekt, som pågår på skolan. Inspektörerna bedömer att eleverna på Lillsjöskolan har goda möjligheter att påverka sin studiesituation och att skolan har en fungerande struktur för elev- och föräldrainflytande.

Enligt skollagen skall skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas

och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Lillsjöskolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet behandlade dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

För att förebygga mobbning använder man sig av olika arbetsmodeller, bland annat ett aktivt arbete med kamratstödjare. Skolan har ett antimobbningsteam, som ansvarar för att agera snabbt när mobbning upptäcks. Teamet arbetar efter en modell, som bygger på samtal med de inblandade eleverna och där föräldrarna informeras i efterhand. Den mobbade eleven kan välja att berätta för föräldrarna efter det första samtalet. Annars skall skolan informera föräldrarna efter andra samtalet. Detta är inte förenligt med läroplanens anvisningar angående ett gemensamt ansvar för elevernas skolgång och samarbete om elevernas fostran. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra sina rutiner så att föräldrar till elever som är inblandade i kränkande behandling kontaktas utan dröjsmål.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. De kunskapskvaliteter som eleverna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll i arbetssätt och arbetsformer.

I arbetsplan och kvalitetsredovisning anges, att Lillsjöskolan vill utveckla ”en skola utan gränser vad gäller stadier, åldrar och ämnen för att kunna möta varje barn utifrån behov, mognad och förutsättningar”. För att nå detta mål är skolan organiserad i olika arbetslag bestående av förskoleklass, årskurs 1-5, fritidsverksamhet och öppen fritidsverksamhet. Varje arbetslag disponerar en egen del av skolan med lokaler av olika storlek, grupperade omkring ett gemensamt utrymme, där det finns gemensamt material, arbetsbord och datorer. Rektorn lyfter särskilt fram studiemiljöns betydelse för skolans arbete. Vid inspektionstillfället pågår ett lugnt och koncentrerat arbete i de olika lokalerna. Elever sitter ofta tillsammans i grupper och arbetar med olika uppgifter eller ämnen. De samarbetar och hjälper också varandra. De elever, som behöver ytterligare hjälp, söker upp läraren. Inspektörernas intryck vid besöket var att arbetssituationen var god och att eleverna upplevde studiero. Detta motsägs delvis i den enkät, som ligger till grund för kvalitetsredovisningen. Där framkommer, att ca 40 procent av eleverna ger uttryck för att man inte har tillräcklig arbetsro på lektionerna. Samma bedömning framkommer också i föräldraenkäten. Inspektörerna bedömer, att skolan närmare bör vidta åtgärder för att förbättra det, som elever och föräldrar uppfattar som bristande arbetsro på lektionerna.

På varje skola och i varje klass bör lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov. Lillsjöskolan har bearbetat de nationella målen och i det arbetet konkretiserat de olika uppnåendemålen för årskurs 5. I ämnet matematik har man tillsammans med Berga- och Ekhammarsskolorna på ett mycket tydligt sätt konkretiserat både uppnående- och strävansmål för förskoleklass samt årskurserna 3, 5, 7 och 9. Det finns en ambition på skolan att på motsvarande sätt bearbeta målen för de övriga ämnena.

Vid inspektörernas besök i de olika klasserna iakttoogs varierade arbetssätt. Gemensamma genomgångar och samtal blandades med arbete enskilt och i grupp. Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att varje elev tar ett successivt ökande ansvar för sina studier. Läraren skall utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring. Inspektörerna vill särskilt uppmärksamma en idrottslektion, som besöktes, då eleverna efter en kort instruktion av läraren snabbt plockade fram utrustning och där varierade konditionsövningar sedan genomfördes med ett tävlingsmoment som stimulerade men inte dominerade elevernas aktivitet. I de olika övningarna kunde eleverna arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Efteråt plockades utrustningen bort lika snabbt.

Vid skolan finns en träningsskoleklass (särskola), som innevarande läsår består av fyra elever, varav en elev var placerad i förskoleklass (se kommentar i kommunrapporten). Särskolan har sina lokaler i en intilliggande byggnad och är på rasterna tillsammans med övriga elever på skolan. Vid inspektionstillfället pågick ett samarbete med elever från ett av de övriga arbetslagen. Några elever kom då till särskolans för gemensamma övningar. Samtidigt hade andra elever från särskolan och grundskolan s.k. skrivdans³ tillsammans i en annan del av skolan.

Lillsjöskolan har sedan 1995 bedrivit ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att förverkliga den vision som finns i arbetsplanen. Den åldersblandade organisationen utgjorde en grund för utvecklingsarbetet. År 2000 gick skolan med i försöket med en timplanelös grundskola, ett projekt som fortfarande pågår. Under 2003 gick Lillsjöskolan också med i ett projekt i samarbete med Karlstads universitet kallat PBS – Problembaserad skolutveckling. Rektorn menar, att dessa projekt hänger samman och stöder varandra. Projekten har också styrt kompetensutvecklingen under senare år (se avsnitt Kompetensutveckling).

Inspektörerna bedömer, att Lillsjöskolans studiemiljö och det sätt man valt att organisera verksamheten och planera elevernas studier på ger goda förutsättningar för eleverna att utveckla sitt lärande och nå målen för utbildningen.

Individanpassning och stöd

Läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

I sin handlingsplan för barn med behov av särskilt stöd har Lillsjöskolan särskilt uppmärksammat elever med läs- och skrivsvårigheter. Från förskoleklassen arbetar man kontinuerligt med språkträning och genomför regelbundna tester i varje årskurs. Åtgärdsprogram upprättas och speciallärare går in och stödjer eleven enskilt eller i klassen. I matematik används främst de diagnoser som är knutna till respektive läromedel. Resultat i övriga ämnen följs upp av respektive

³ Skrivdans är ett material där barnen arbetar med att röra sig och skriva till musik. Genom att använda stora rörelser och skriva och rita på stora papper tränar barnen sin förmåga att kunna skriva. I skrivdansen använder man ofta båda händerna samtidigt för att träna båda hjärnhalvorna

lärare. Speciallärarna använder sin tid till stöd inom ämnena svenska, engelska och matematik.

Arbetslagen följer varje vecka upp elevvårdsfrågor. Var sjätte vecka samlas arbetslaget till en s.k. PEG (pedagogisk elevvårdsgrupp), då också skolledning, speciallärare och skolsköterska deltar. Då behandlas elevvårdsfrågor och beslut fattas om t.ex. elevvårdskonferens, utredning etc. Lärarna och skolledningen menar, att detta ger en god stadga åt elevvårdsarbetet. Elevvårdskonferensen kan sedan vid behov besluta om t.ex. omfördelning av resurser eller eventuell omplacering av elev. Vid elevvårdskonferensen deltar alltid föräldrarna. Lärarna gav vid intervjuerna uttryck för en osäkerhet om de olika konferensernas mandat och gränsdragningen dem emellan.

I anslutning till det pågående utvecklingsarbetet med problembaserad skolutveckling (PBS) har speciallärarna utvecklat ett analysverktyg kallat "Mitt skolliv", som de använder för att tillsammans med en elev kartlägga och identifiera problem men också vad som fungerar bra och är roligt i skolsituationen. Därmed kan läraren få klart för sig hur eleven uppfattar skolan som helhet. Ofta blir det också tydligt för eleven, att det som känns svårt bara är en del av skolarbetet och att det finns andra delar, som fungerar bra. Verktyget kan också användas som en form av individuell utvecklingsplan, som kontinuerligt följs upp och där fokus kan förskjutas över tid. Det utgör också ett underlag för det åtgärdsprogram, som utarbetas i samarbete med föräldrarna.

Enligt de lärare, som inspektörerna intervjuat, så satsar man normalt inte extra resurser för att elever ska klara andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Orsaken till detta är, enligt lärarna, resursbrist. I verksamhetsberättelsen från januari 2005 skriver rektorn i sin analys, att skolan har "kunskapen (om behoven) men inte resurserna att ge alla elever det stöd de behöver" och tillfogar att skolan behöver ytterligare specialpedagogresurs. Vid samtal med inspektörerna återkom rektorn till att skolan inte kan ge alla elever de stöd de behöver för att nå målen. De elever och föräldrar, som inspektörerna mött, är emellertid nöjda med det stöd som ges. Föräldrarna är också nöjda med lärarnas uppföljning av barnens resultat och utveckling och övertygade om, att de kan fånga upp de elever, som behöver extra stöd.

I Upplands-Bro kommun finns ett resursteam, som har viss kompetens för att stödja skolorna i arbetet med barn med behov av särskilt stöd. Där finns bland annat psykolog- och talpedagogresurs. Resursteamet kan också ge handledning till personal. Rektorn menar dock, att arbetssätt och kompetens inom resursteamet inte alltid stämmer överens med skolans behov och efterfrågan. De intryck inspektörerna får är, att det finns ett avstånd mellan skolan och resursteamet och att rektorn och lärarna arbetar relativt ensamma med att försöka finna lösningar på olika elevvårdsfrågor.

Inspektörerna bedömer att omfattningen av stödet i andra ämnen än svenska, engelska och matematik måste åtgärdas för att författningarnas krav skall vara uppfyllda.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Läraren skall enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Vid Lillsjöskolan genomförs utvecklingssamtal varje termin. Barn och föräldrar får möjlighet att förbereda sig med vissa frågeställningar, som sedan bildar utgångspunkt för samtalet. I slutet av samtalet görs en överenskommelse, en individuell utvecklingsplan, som sedan utgör grund för det fortsatta arbetet. I utvecklingsplanen noteras bland annat elevens framsteg, nya mål samt vad skolan respektive hemmet åtar sig att göra.

I det dagliga arbetet får eleven kontinuerlig återkoppling av läraren. I slutet av veckan eller när ett arbete är klart, är det också vanligt, att klass och lärare utvärderar veckans arbete. Skolan bedriver ett arbete med att låta varje elev kontinuerligt dokumentera sitt arbete för att ha som underlag för egen bedömning av sitt lärande. Hittills har formen varierat, men från hösten 2005 har skolan börjat introducera en enhetlig form för dokumentationen.

Uppföljning och bedömning av resultat har fokus på ämnena svenska, matematik och engelska, där man också genomför nationella prov i årskurs 5. Däremot menar rektorn, att skolan saknar bra redskap för uppföljning i övriga ämnen. Detta vill skolan förbättra bland annat genom att konkretisera målen för de olika årskurserna.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra utvärdering och uppföljning av elevernas resultat i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

För genomförandet av de nationella målen för skolan skall det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och föräldrar. Rektorn beslutar om arbetsplanen. Arbetsplanen skall kontinuerligt följas upp och utvärderas.

För skolan skall det årligen upprättas en skriftlig kvalitetsredovisning, vilken skall fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta, om målen inte har uppnåtts.

Den arbetsplan, som finns för Lillsjöskolan, är ett övergripande dokument och innehåller vision, värdegrund och mål för skolan. Den lyfter också fram två prioriterade områden under 2005-2006, nämligen utveckling av det pedagogiska uterummet och elev- och föräldrainflytandet. Arbetet med uterummet har legat som ett av de sista stegen i en flerårig utvecklingsplan, som togs fram inför höstterminen 2001. Arbetet med ett förbättrat elev- och föräldrainflytande finns med i kommunens bildningsplan och uppmärksammas också i Lillsjöskolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004/2005. Arbetsplanen ger dock ingen information om, hur skolan avser att arbeta för att förverkliga de mål, som planen innehåller.

Lillsjöskolan arbetar med två olika former för kvalitetsarbete med olika mål. I januari varje år begär den centrala förvaltningen in en verksamhetsberättelse för det gångna året. Där svarar rektorn på kommunfullmäktiges kvalitetsmål och bildningsnämndens budgetmål och prioriterade åtgärder. Under hösten lämnar sedan skolan den kvalitetsredovisning, som motsvarar det, som förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet anger. Målen i de båda dokumenten kan ibland tangera varandra. Som underlag för kvalitetsredovisningen finns en enkätundersökning bland elever och föräldrar. Lillsjöskolans senaste kvalitets-

redovisning, som är daterad 2005-11-02, har inte utgjort underlag vid framtagandet av arbetsplanen. Därmed kan inte de förbättringsområden som redovisas föregående års kvalitetsredovisningen fullt ut påverka kommande läsårs arbetsplan. Inspektörerna bedömer, att skolan har en kvalitetsredovisning som motsvarar författningens krav.

Skolledning och intern kommunikation

Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt skall rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

För Lillsjöskolan finns en rektor och en biträdande rektor. De arbetar nära varandra men har fördelat vissa arbetsuppgifter mellan sig. Ansvar och befogenheter för samtliga frågor ligger dock kvar hos rektorn. Till sin hjälp har rektorn också en ledningsgrupp där, förutom skolledningen, också speciallärare och en representant från varje arbetslag ingår. Rektorn har genomgått rektorsutbildning.

Lärarna beskriver rektorn som en stark och tydlig pedagogisk ledare, som är väl förtrogen med verksamheten och visar engagemang för att utveckla skolan. De menar att man måste ha ”bra på fötterna” för att diskutera utvecklingsinsatser med skolledningen. Rektorn vill ha en dialog omkring de utvecklingsprojekt, som skolan är med i eller överväger på att starta. Lärarna kan också komma till rektorn med pedagogiska frågor och få respons. Eleverna känner till vem som är rektor, även om man inte gör någon skillnad mellan rektorn och den biträdande rektorn.

Rektorn deltar i rektorsmöten, som förvaltningen kallar till, och enhetschefsmöten en gång per månad. Hennes uppfattning är, att det inte förs någon långsiktig strategisk diskussion om utbildningsfrågor i kommunen och att de arbetar mycket självständigt på skolan. Det förs inte heller någon egentlig diskussion med förvaltningen utifrån de kvalitetsredovisningar, som görs i kommunen och på skolan. Rektorn engageras inte heller på något annat sätt i förvaltningens kvalitetsarbete eller i diskussioner omkring resultatet. Hennes upplevelse är också att nämnden inte fäster något avseende vid, om kvalitetsredovisningen visar att man inte når målen.

Inspektörerna bedömer, att rektorn för Lillsjöskolan fungerar väl och är en tydlig pedagogisk ledare på skolan. Rektorn tar också, såvitt inspektörerna kan bedöma, ett övergripande ansvar för den pedagogiska och administrativa utvecklingen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

I författningarna anges undervisningens omfattning och de val som elever kan göra. Inspektörerna bedömer att Lillsjöskolan i stort sett erbjuder den omsorg och utbildning som författningarna kräver. Det finns dock vissa brister.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val, och undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Beslut om elevens val fattas av styrelsen för skolan och är enligt kommunens delegationsordning inte delegerat till rektorn, vilken i praktiken är den som fattar beslutet. Lillsjöskolan har använt tiden för elevens val till att öka undervisningstiden i slöjd, musik och idrott samt till att dessutom erbjuda rörelse som aktivitet för samtliga elever. Viss tid finns också inom temaområden och elevens egen planering. Inspektörerna bedömer, att skolans användning av elevens val inte innebär ett allsidigt urval av ämnen och därmed inte ger eleven möjlighet till breddning och fördjupning i ett eller flera ämnen. Detta är inte i enlighet med gällande bestämmelser och måste åtgärdas snarast.

Ett antal elever vid Lillsjöskolan har svenska som andraspråk. Enligt rektorn ges detta ämne som stödundervisning i svenska parallellt med att eleverna har undervisning i svenska. Syftet med svenska som andraspråk, som är ett eget ämne med egen kursplan och egna betygskriterier, är enligt skolförfattningarna att eleverna skall uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål. Om svenska som andraspråk anordnas för vissa elever ersätter det undervisningen i svenska. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk vid Lillsjöskolan erbjuds i strid med bestämmelserna, vilket måste åtgärdas.

Personalresurserna

Skolans lärare skall ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Lillsjöskolan har ca 40 medarbetare varav hälften är lärare. Samtliga lärare har utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver. Skolan har en utbildad speciallärare och en resurslärare på halvtid, som arbetar med specialpedagogiska uppgifter. Dessutom finns en utbildad specialpedagog med ansvar för träningsklassen. Skolledningen menar, att det skulle behövas ytterligare specialpedagogisk resurs för att ge tillräckligt stöd för att samtliga elever skall kunna nå målen (se avsnitt Individanpassning och stöd).

Antalet lärare per 100 elever är 7,1, vilket kan jämföras med 8,2 i kommunen och 7,9 i riket. Inspektörerna bedömer, att skolan har lärare med utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver samt att antalet lärare är rimligt i förhållande till de förutsättningar som råder.

Kompetensutvecklingen

Kompetensutveckling skall anordnas för den personal som har hand om utbildningen.

Inom ramen för det utvecklingsprojekt, som bedrivs i samarbete med Karlstads universitet (PBS – Problembaserad skolutveckling), har lärarna under de senaste två åren erbjudits fortbildningsinsatser. Lokalt på skolan har detta resulterat i s.k. lärgrupper, där grupper av lärare under ett år arbetar med olika frågeställningar, som är centrala för skolans utveckling. Bland de områden som är aktuella kan nämnas ”Att främja elevernas kreativitet”, ”Hur hjälper vi elever med dyslexi?”, ”Lärande uterum” och ”Barns tal- och språkutveckling/läs- och skrivutveckling”. För övrigt har lärarna möjlighet att själva välja fortbildningsinsatser och genomföra dem individuellt eller tillsammans med kollegor.

PBS-projektet fortsätter fram till och med 2007 och kommer att påverka kompetensutvecklingen också kommande läsår.

Inspektörerna bedömer, att personalen får och genomgår kompetensutveckling utifrån skolans behov.

Materiella resurser

Eleverna skall ha tillgång till lämpliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning.

Iakttagelser i samband med inspektionsbesöket visar, att tillgången på läromedel är god. De böcker, som används, är i de flesta fall aktuella och anpassade för de olika åldrarna. Ett antal datorer med tillgång till internet finns placerade i klassrum och gemensamma utrymmen och används ofta av eleverna. Ett skolbibliotek finns tillgängligt för eleverna under hela skoldagen. De olika arbetslagens lokaler kan utnyttjas på ett flexibelt sätt. Skolgården är stor och ger goda möjligheter till uteaktiviteter. I anslutning till skolan finns ett skogsområde, som används både i undervisningen och på raster och luncher.

Inspektörerna bedömer, att tillgången på materiella resurser är god och att lokalerna bidrar till att utbildningen kan ske på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Datum	Ort
2006-05-17	Stockholm

Bertil Karlhager
Anna Bergstedt Nordqvist